

جavidعظیمیایا

دبیر گروه اقتصاد

دارد و اقتصاد دوم دنیااست؛ کمتر از ۴۵۰ میلیون لیتر مصرف روزانه بنزین دارد، اما ایران با جمعیتی ۸۵میلیون نفری و اقتصاد به مراتب کوچک‌تر از اقتصاد چین بیش از ۱۲۵ میلیون لیتر مصرف بنزین دارد. این بدان معناست که سرانه مصرف بنزین در ایران حدود ۴/۹ برابر کشور چین است که نشان از وضعیت بسیار بد مصرف بنزین در کشور دارد. در صفحه پیشرو به بررسی خسارات ناترازی بنزین پرداخته‌ایم.

✚ فراسو

عدم‌النفع مستقیم و غیر مستقیم واردات بنزین برای کشور

تأثیر اقتصادی ناترازی بنزین را نمی توان دست کم گرفت. در سال آینده ایران حدود ۵ میلیارد دلار بنزین وارد خواهد کرد که به صورت مستقیم بر منابع ارزی کشور فشار وارد می کند. علاوه بر این، با ادامه کمبود بنزین مدیریت بخش انرژی چالش برانگیزتر می شود. همچنین از نظر تأثیر گذاری غیرمستقیم، هدررفت و مصرف بالای بنزین در خودروهای داخلی، سبب ایجاد عدم‌النفع ۱۲ میلیارد دلاری در اقتصاد ایران از محل دو برابربودن سرانه مصرف خودروهای داخلی است که به صورت غیرمستقیم بر وضعیت ناترازی ارزی کشور تأثیر می گذارد. موضوع ناترازی بنزین در ایران یک مشکل پیچیده است که مضرات و خطرات امنیتی قابل توجهی را به همراه دارد. بر خلاف ماهیت متناوب ناترازی برق و گاز، کمبود بنزین بر کشور در طول سال تأثیر می گذارد. این ناترازی پیامدهای شدیدی بر منابع ارزی ایران و مدیریت کلی بخش انرژی دارد. برای مقابله با این موضوع، بررسی راه‌حل‌های بالقوه‌ای که می‌تواند به طور مؤثر ناترازی بنزین را برطرف کند، بسیار مهم است.

تأثیر اقتصادی ناترازی بنزین را نمی‌توان دست کم گرفت. در سال آینده ایران حدود ۵ میلیارد دلار بنزین وارد خواهد کرد که به صورت مستقیم بر منابع ارزی کشور فشار وارد می کند. علاوه بر این، با ادامه کمبود بنزین، مدیریت بخش انرژی چالش برانگیزتر می شود. همچنین از نظر تأثیر گذاری غیرمستقیم، هدررفت و مصرف بالای بنزین در خودروهای داخلی، سبب ایجاد عدم‌النفع ۱۲ میلیارد دلاری در اقتصاد ایران از محل دو برابر بودن سرانه مصرف خودروهای داخلی است که به صورت غیرمستقیم بر وضعیت ناترازی ارزی کشور تأثیر می گذارد.

■ وسایل نقلیه دوگانه سوز به عنوان یک راه‌حل:

یکی از راه‌حل‌های بالقوه برای رفع ناترازی بنزین، تولید خودروهای دوگانه‌سوز از سوی خودروسازان ایرانی است. با فاعل کردن تمام وسایل نقلیه در صنعت حمل‌ونقل مانند تاکسی، تاکسی اینترنتی و وانت برای کار با بنزین و گاز طبیعی فشرده (CNG)، می‌توان تقاضای بنزین را به میزان قابل توجهی کاهش داد. به جای ارائه سهمیه اضافی بنزین ارزان به این خودروها، می‌توان سهمیه مصرف سوخت CNG اختصاص داد.

■ استفاده از زیرساخت CNG موجود:

ایران در حال حاضر زیرساخت قابل توجهی برای سوخت CNG با ظرفیت ۱۷ میلیون متر مکعب دارد. خودروسازان باید با تولید خودروهای دوگانه‌سوز که پس از تحویل آماده استفاده هستند از این زیرساخت موجود بهره ببرند. علاوه بر این، بارانهایی برای این خودروها باید در نظر گرفته شود تا انگیزه پذیرش آنها فراهم شود. با تشویق به استفاده از خودروهای دوگانه‌سوز، می‌توان بخش قابل توجهی از رد کلان شهرهای مانند تهران بدون اتکای زیاد به بنزین تأمین کرد. اگر از این ظرفیت به طور کامل استفاده شود، به طور بالقوه می‌تواند نیاز به واردات بنزین را برطرف کند.

■ چالش‌های پیاده‌سازی خودروهای دوگانه سوز:

با وجود مصوبه شورای عالی انرژی، عملکرد خودروسازان در تولید خودروهای دوگانه‌سوز نامیدکننده بوده و کمتر از یک درصد تولید آنها به اینگونه خودروها اختصاص دارد. این عدم اجرائشان دهنده شکاف بین راه‌حل پیشنهادی و اجرائی آن است. برای خودروسازان ضروری است که سهمیه ۲۰ درصدی اختصاص داده شده برای خودروهای دوگانه سوز را به عنوان گامی در جهت حل مشکل ناترازی بنزین رعایت کنند.

■ راه‌حل‌های دیگر برای رفع ناترازی بنزین:

علاوه بر خودروهای دوگانه‌سوز، راهکارهای دیگری نیز وجود دارد که می‌تواند به حل ناترازی بنزین در ایران کمک کند:

۱. توسعه سید سوخت‌های خودروهای سواری: افزایش سهم CNG و مصرف برق به عنوان سوخت خودروهای سواری می‌تواند به کاهش وابستگی به بنزین کمک کند. این امر مستلزم توسعه زیرساخت‌ها و فناوری‌های برای حمایت از منابع سوخت جایگزین است.

۲. سوخت دوگانه خودروهای بنزینی: تشویق به استفاده از خودروهای CNG یا هیبریدی به عنوان جایگزینی برای خودروهای بنزینی می‌تواند به طور مؤثر تقاضا برای بنزین را کاهش دهد.

۳. توسعه ناوگان حمل‌ونقل شهری: گسترش استفاده از سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی و ترویج استفاده از سوخت‌های جایگزین در اتوبوس‌ها و سایر وسایل حمل‌ونقل شهری می‌تواند مصرف بنزین را به میزان قابل توجهی کاهش دهد.

۴. تسهیل در تولید خودروهای برقی: سادسازی تولید خودروهای برقی و کاهش هزینه‌واردات آنها می‌تواند انتقال به سیستم حمل‌ونقل پایدارتر و مستقل از بنزین را تشویق کند. موضوع ناترازی بنزین در ایران نیازمند توجه عاجل و راهکارهای مؤثر است. با اولویت بندی تولید و پذیرش خودروهای دوگانه‌سوز، استفاده از زیرساخت‌های موجود CNG و بررسی سایر منابع سوخت جایگزین، ایران می‌تواند وابستگی خود به واردات بنزین را به میزان قابل توجهی کاهش دهد. با این حال، برای دزینفعان، از جمله خودروسازان، بسیار مهم است که راه حل‌های پیشنهادی را به طور فاعل اجرا کنند و به چالش‌هایی که مانع پیشرفت آنها می‌شود رسیدگی کنند. با انجام این کار، ایران می‌تواند به امنیت انرژی، ثبات اقتصادی و کاهش اثرات زیست‌محیطی مرتبط با مصرف بنزین دست یابد.

مصرف بنزین ریپ می‌زند و صنعت فشل خودرو با مدیران ناکارآمدش متهم اصلی این وضعیت هستند و ظاهراً هم کسی زورش به تغییر وضع موجود نمی‌رسد. ناترازی بنزین تا حدی پیش رفته است که یکی از ابرچالش‌های حوزه انرژی پیش‌بینی می‌شود. بنابراین اهمیت حل این ناترازی آنجاست که ناوگان حمل‌ونقل کشور و به طور کلی رفت‌وآمد مردم با ناترازی بنزین تشدید خواهد شد. البته حجم خسارت ناترازی بنزین فقط ۵میلیارد دلار واردات آن نیست، بلکه اقدامات قیمتی و غیرقیمتی برای تأمین امنیت انرژی کشور نیز باید به این سیاهه اضافه شود. البته اقداماتی نظیر توسعه سید سوختی خودروهای سواری، دوگانه‌سوز کردن خودروهای بنزینی، توسعه ناوگان حمل‌ونقل شهری و تسهیل تولید خودروهای برقی در کنار کاهش هزینه‌های واردات خودروی برقی اثرگذار است، به شرطی که عملیاتی شوند.

■ ■ ■

با وضعیت بد سرانه مصرفی بنزین که به دلیل کیفیت موتور خودروهای داخلی و حجم بالای سوخت آنهاست، هر چه قدر هم تولید بنزین افزایش پیدا کند، باز هم امکان رسیدن و تلاقی و تعادل ایجاد کردن بین مصرف افسارگسیخته و تولید نیازمند سرمایه‌گذاری بالا نخواهد شد. ایران در حال حاضر مانند بسیاری از کشورهای دیگر با چالش‌های مرتبط با ناترازی بنزین مواجه است که می‌تواند منجر به بی‌ثباتی اقتصادی و نگرانی‌های معیشتی و امنیتی برای کشور شود. برای پرداختن به این موضوع، توسعه راه‌حل‌های پایدارگی و وابستگی به مصرف بنزین را کاهش می‌دهد، بسیار مهم است.

■ توسعه سید سوخت خودروهای سواری

گسترش سید سوخت خودروهای سواری ایران یک استراتژی کلیدی برای کاهش ناترازی بنزین است. با تنوع بخشیدن به گزینه‌های سوخت، کشور می‌تواند وابستگی به بنزین را کاهش دهد و از منابع انرژی جایگزین استفاده کند. دو جایگزین امیدوارکننده گاز طبیعی فشرده (CNG) و برق هستند.

■ افزایش سهم مصرف CNG به عنوان سوخت خودروهای سواری

ترویج CNG به عنوان سوخت جایگزین می‌تواند مصرف بنزین در ایران را به میزان قابل توجهی کاهش دهد. CNG یک گزینه تمیزتر و مقرون به صرفه‌تر در مقایسه با بنزین است که آن را به انتخابی جذاب برای اتومبیل‌ها تبدیل می‌کند. برای تشویق پذیرش CNG، دولت ایران باید در توسعه زیرساخت سوخت‌گیری CNG در سراسر کشور سرمایه‌گذاری کند. ارائه مشوق‌هایی مانند معافیت‌های مالیاتی و بارانه‌ها برای کیت‌های تبدیل CNG در خودروهای موجود نیز می‌تواند پذیرش این سوخت را تسریع کند.

■ استقبال از برق به عنوان منبع سوخت برای خودروهای سواری

توسعه خودروهای الکتریکی (EVs) راه‌حلی امیدوارکننده برای ناترازی بنزین در ایران ارائه می‌دهد. خودروهای برقی آلاینده‌های خروجی صفر دارند و می‌توانند وابستگی کشور به سوخت‌های فسیلی را به میزان قابل توجهی کاهش دهند. دولت باید با کاهش تعرفه واردات و اعطای بارانه برای خرید خودروهای برقی مشوق تولید و واردات خودروهای برقی باشد. علاوه بر این، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های شارژ و تحقیق و توسعه در فناوری باتری، رشد بازار خودروهای الکتریکی در ایران را تسهیل خواهد کرد.

■ دوگانه‌سوز شدن خودروهای بنزینی

رویکرد دیگر برای کاهش مصرف بنزین، ترویج گزینه‌های سوخت دوگانه مانند خودروهای CNG یا هیبریدی است. خودروهای دوگانه‌سوز به رانندگان این امکان را می‌دهند که بین بنزین و سوخت جایگزین سوئچ و انعطاف‌پذیری را فراهم کنند و اتکا به یک منبع واحد را کاهش دهند. دولت می‌تواند مشوق‌هایی را برای تبدیل خودروهای بنزینی به سیستم‌های دوگانه‌سوز فراهم و صاحبان وسایل نقلیه را تشویق کند تا در صورت امکان از

اقتصادسیپی

سرویس اقتصادی ۰۶۰۸۸۵۳۳

«جوان» راهکارهای متنوع حل ناترازی بنزین را بررسی می کند

خسارت ناترازی بنزین فقط ۵ میلیارد دلار نیست!

میر ترابی می‌گوید: «قطعاً واردات خودرو می‌تواند به بهبود کیفیت خودروها کمک کند. واردات شرط لازم است، اما شرط کافی این است که مدیریت صحیحی در این حوزه داشته باشیم و به سمت اصلاح صنعت خودروسازی کشور حرکت کنیم. دسترسی به فناوری نوین خودروسازی نیز مورد نیاز است که باید مورد توجه قرار بگیرد. واردات خودروهای باکیفیت و کم‌مصرف خارجی قطعاً سریع‌تر می‌تواند مشکل ناترازی بنزین را حل کند، اما در درازمدت باید به سمت اصلاح صنعت خودروسازی کشور حرکت کنیم.»

عضو هیئت علمی اقتصاد دانشگاه خوارزمی تصریح می‌کند: «صنعت خودروسازی در کشور ما جزو صنایع کلیدی محسوب می‌شود و ملاحظاتی به لحاظ اشتغال و موارد اینچنینی وجود دارد. به همین دلیل، به نظر نمی‌رسد واردات خودرو در حجمی که بتواند معادلات صنعت خودروسازی را در کشور تغییر دهد، دستور کار باشد.»

وی ادامه می‌دهد: «احتمالاً عرضه خودرو در کشور همچنان از سوی خودروسازان داخلی ادامه خواهد یافت و در حد بسیار کمی واردات خواهیم داشت. واقعیت این است که واردات در حجم کم نمی‌تواند اثرگذاری لازم را به لحاظ ایجاد انگیزه در خودروسازان داخلی به منظور بهبود کیفیت خودروها داشته باشد.»

میر ترابی می‌گوید: «دنیا به سمت استفاده از خودروهای برقی و هیبریدی حرکت کرده است و قطعاً استفاده از این نوع خودروها در کشور ما نیز می‌تواند کمک‌کننده باشد. پیش‌بینی شده است که در سال ۲۰۲۵ هزینه‌های خودروهای برقی و بنزینی با یکدیگر برابر شود. این اقدامات نشان‌دهنده حرکت سریع و رو به رشد این نوع خودروهاست. لازم است استفاده از خودروهای برقی را حداقل در ناوگان حمل‌ونقل عمومی کشور شروع کنیم. این روند در یک بازه چند ساله می‌تواند به کاهش مصرف بنزین در کشور کمک کند.»

■ خودروهای داخلی مصرف زیادی دارند

جبار کوچکی‌نژاد عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی با اشاره به مشکلات در زمینه ناترازی بنزین و تأثیر موتور خودروهای تولیدی در مصرف بالای سوخت به «جوان» می‌گوید: «ناترازی انرژی به ویژه ناترازی در حوزه بنزین بسیار حائز اهمیت است. در چند سال گذشته مدعی بودیم که می‌توانیم بنزین صادر کنیم نمی‌دانیم چرا دولت این قبیل رویکردها را مورد پیگیری قرار نداد.»

وی می‌افزاید: «روزانه ۱۱ میلیون لیتر بنزین به کشور وارد می‌کنیم، یکی از عوامل در این بخش، مربوط به قیمت پایین سوخت بوده که باعث می‌شود میزان مصرف بالا برود. دومین مشکل، کیفیت خودروهای ما هستند، بنابراین خودروهای داخلی مصرف زیادی داشته و اصطلاح بد می‌سوزانند و خارج از چارچوب استانداردهای خودروهای دنیا مصرف می‌شود.»

این نماینده مجلس شورای اسلامی تأکید می‌کند: «وقتی یک خودرو ۱۰ الی ۱۲ لیتر در ۱۰۰ کیلومتر می‌سوزاند، بنزین اینکته است که یک خودرو به اندازه دو خودرو می‌سوزاند و این موارد از جمله مشکلات در این بخش است.»

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی با اشاره به تولید بنزین در کشور بیان می‌کند: «همچنین موضوع قاچاق سوخت و سایر موارد برشمرده شده از جمله عواملی هستند که به ناترازی بنزین در کشور سرعت می‌دهند.»

وی با بیان اینکه ما باید در تولید فرآورده‌های نفتی از خام‌فروشی بهره‌جزم کنیم، می‌افزاید: «همچنین می‌باید مصرف بنزین در کشور را کنترل و مشکل ناترازی را برطرف کنیم. اینکه در سال ۱۶۰ هزار میلیارد تومان منابع برای ناترازی بنزین در نظر بگیریم بدین معناست که به جای اینکه یک میلیارد دلار واردات را رشد دهیم، منابع این تبصره را هدر می‌دهیم.» کوچکی‌نژاد تأکید می‌کند: «جلوگیری از قاچاق سوخت، اصلاحات در صنعت خودرو و افزایش تولید باید در جلوگیری از ناترازی بنزین مدنظر قرار گیرد.»

محمد حسن ظریف منش | استیم

برابر استاندارد جهانی مصرف انرژی دارند. این به معنای هدررفت بالای بنزین است که بر مشکل ناترازی دامن می‌زند. در لایحه بودجه ۱۴۰۳ دولت ایجاد یک اکوسیستم حمایتی برای تولیدکنندگان ضروری است. این را می‌توان با ساده‌سازی مقررات، ارائه مشوق‌های مالی و ایجاد مراکز تحقیق و توسعه متمرکز بر فناوری خودروهای الکتریکی انجام داد. همچنین معادل ۲۰ لیتر برای هر نفر در ماه، افراد را تشویق به مصرف مؤثرتر بنزین و جلوگیری از مصرف بی‌رویه می‌کند. این کمک می‌کند تاطمینان حاصل شود که بنزین عمدتاً برای اهداف اساسی استفاده می‌شود و در عین حال فشار بر ذخایر سوخت کشور کاهش می‌یابد.

علاوه بر این، سرمایه‌گذاری در توسعه ناوگان همگون ناوگان حمل‌ونقل شهری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

■ تسهیل در تولید خودروهای برقی در کنار کاهش هزینه‌های واردات خودروهای برقی

برای تشویق تولید خودروهای برقی در داخل ایران، ایجاد یک اکوسیستم حمایتی برای تولیدکنندگان ضروری است. این را می‌توان با ساده‌سازی مقررات، ارائه مشوق‌های مالی و ایجاد مراکز تحقیق و توسعه متمرکز بر فناوری خودروهای الکتریکی انجام داد. همچنین معادل ۲۰ لیتر برای هر نفر در ماه، افراد را تشویق به مصرف مؤثرتر بنزین و جلوگیری از مصرف بی‌رویه می‌کند. این کمک می‌کند تاطمینان حاصل شود که بنزین عمدتاً برای اهداف اساسی استفاده می‌شود و در عین حال فشار بر ذخایر سوخت کشور کاهش می‌یابد.

علاوه بر این، سرمایه‌گذاری در توسعه ناوگان همگون ناوگان حمل‌ونقل شهری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

سوخت‌های جایگزین استفاده کنند.

■ اصلاح بارانه بنزین به نفع در کنار توسعه همگون ناوگان حمل‌ونقل شهری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

توسعه سید سوخت خودروهای سواری

جبار کوچکی‌نژاد

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس

روزانه ۱۱ میلیون لیتر بنزین به کشور وارد می‌کنیم، یکی از عوامل در این بخش، مربوط به قیمت پایین سوخت بوده که باعث می‌شود میزان مصرف بالا برود. دومین مشکل، کیفیت خودروهای ما هستند، بنابراین خودروهای داخلی مصرف زیادی داشته و اصطلاح بد می‌سوزانند و خارج از چارچوب استانداردهای خودروهای دنیا مصرف می‌شود.»

این نماینده مجلس شورای اسلامی تأکید می‌کند: «وقتی یک خودرو ۱۰ الی ۱۲ لیتر در ۱۰۰ کیلومتر می‌سوزاند، بنزین اینکته است که یک خودرو به اندازه دو خودرو می‌سوزاند و این موارد از جمله مشکلات در این بخش است.»

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی با اشاره به تولید بنزین در کشور بیان می‌کند: «همچنین موضوع قاچاق سوخت و سایر موارد برشمرده شده از جمله عواملی هستند که به ناترازی بنزین در کشور سرعت می‌دهند.»

وی با بیان اینکه ما باید در تولید فرآورده‌های نفتی از خام‌فروشی بهره‌جزم کنیم، می‌افزاید: «همچنین می‌باید مصرف بنزین در کشور را کنترل و مشکل ناترازی را برطرف کنیم. اینکه در سال ۱۶۰ هزار میلیارد تومان منابع برای ناترازی بنزین در نظر بگیریم بدین معناست که به جای اینکه یک میلیارد دلار واردات را رشد دهیم، منابع این تبصره را هدر می‌دهیم.» کوچکی‌نژاد تأکید می‌کند: «جلوگیری از قاچاق سوخت، اصلاحات در صنعت خودرو و افزایش تولید باید در جلوگیری از ناترازی بنزین مدنظر قرار گیرد.»

عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفت‌وگو با «جوان»:

میزان مصرف بنزین خودروهای داخلی فاجعه است

کرد، البته بهینه‌سازی شامل واردات و حتی ورود خودروسازان ما به حوزه ماشین‌های هیبریدی و الکتریکی بوده است. این مجلس شورای اسلامی با اشاره به مشکلات خودروهای فرسوده بنزین در کشور محسوب می‌شود. عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی تأکید کرد: مسئله بهینه‌سازی مصرف انرژی یکی از اصول اولیه در زمینه جلوگیری از ناترازی بنزین است.

وی با بیان اینکه در زمینه ناترازی انرژی ما باید به برنامه هفتم توسعه مدنظر قرار دادیم، تأکید

کیوان مرادیان

عضو کمیسیون نرژی مجلس

بنزین احکامی را در برنامه هفتم توسعه مدنظر قرار دادیم، تأکید